

РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В СФЕРІ ТУРИЗМУ

Актуальність теми. В сучасних реаліях глобалізації та відкритості національних кордонів для іноземних корпорацій туристичного бізнесу, збільшення попиту на послуги вітчизняного туристичного ринку, постають проблеми вдосконалення управління розвитком підприємств туристичної індустрії, оптимізації механізму взаємодії учасників туристичного ринку, обґрунтування нових підходів до організації діяльності малих підприємств туристичного бізнесу.

Мета полягає у розробці теоретичних, методичних і практичних рекомендацій з удосконалення управління розвитком малих підприємств туристичного бізнесу.

Об'єктом дослідження є процеси управління розвитком підприємств туристичного бізнесу.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні і практичні аспекти удосконалення управління розвитком малих підприємств туристичного бізнесу.

Світовий досвід показує, що малий бізнес – це важливий елемент ринкової економіки, який впливає на темпи економічного зростання, структуру і якість валового національного продукту.

Туризм робить істотний вплив на економіку та розвиток регіону, сприяючи притоку валюти в країну, створенню нових робочих місць, поліпшенню інфраструктури і т. д. Для отримання максимальної вигоди від туризму кожна держава розробляє туристську політику, яка є одним з видів соціально-економічної політики держави [2].

На сьогодні розвиток підприємництва віднесено до пріоритетних завдань регіональної політики, при цьому мале підприємництво визначено як один із вагомих чинників забезпечення економічного зростання нашої держави.

До суб'єктів малих туристичних підприємств відносяться, установи, організації та фізичні особи, які зареєстровані в установленому чинним законодавством України порядку і отримали ліцензії на здійснення діяльності, пов'язаної з наданням туристичних послуг. Туристичні господарюючі суб'єкти виконують такі функції: виробництво туристичного продукту; реалізація туристичного продукту [3].

Результати досліджень туристичної сфери економіки свідчать: кількість малих підприємств в галузі становить 94 %. Саме така форма організації бізнесу здатна найоперативніше реагувати на кон'юнктуру туристичного ринку, що набуває особливого значення в сучасних економічних умовах, коли відбувається швидка індивідуалізація і диференціація споживчого попиту, прискорення науково-технічного прогресу, розширення номенклатури туристичних товарів і послуг. Суб'єкти малого бізнесу можуть залучатися до рекреаційно-туристського підприємництва та підсобної діяльності шляхом створення підприємств національної кухні, виробництва та збуту виробів народних художніх промислів, продажу туристичного спорядження [4].

До перспективних видів туризму, що задіюють малі туристичні підприємства можна віднести:

- зелений (екологічний);
- археологічний;
- музейний;
- військовий;
- автомобільний.

Проведені дослідження показують, що туристичні підприємства, які успішно конкурують на ринку, в своїй діяльності керуються такими стратегічними методами, як розвиток туризму на основі стабільного ринку, розширення географії подорожей, впровадження суміжних сфер туристичної діяльності шляхом створення нових підприємств. Малі підприємства туристичного бізнесу реалізують ряд важливих завдань, що сприяє подальшому сталому розвитку галузі: формування ринку туристичних послуг різного рівня комплексності; удосконалення інфраструктури туризму; швидка адаптація до нових туристичних технологій, що ґрунтуються на комп'ютерній техніці, та

гнучке просування до інтеграційних та інших процесів у світовому просторі. Саме мале підприємництво у туризмі є сферою, в якій дешево створюються робочі місця і забезпечується високий рівень ефективності й швидка окупність інвестицій.

Зелений та сільський туризм здійснює позитивний вплив на відродження, збереження і розвиток місцевих народних звичаїв, промислів, пам'яток історико-культурної спадщини, а також розширює канали реалізації продукції підсобного господарства селянина.

Сьогодні найбільш динамічно зростаючим сектором світового туристичного господарства є сфера сільського зеленого туризму. Відпочинок на селі приваблює туристів, які прагнуть хоча б короткий час пожити в екологічно чистій сільській місцевості, поласувати традиційною кухнею, оздоровитися, сільська свобода, яку не дають масові курорти, певна екзотика сільської праці, прагнення показати дітям звідки береться хліб, молоко та інші продукти тощо.

Сільський зелений туризм є новою формою підприємницької діяльності, його можна віднести до сфери малого підприємництва. яке формує ринкове середовище у вітчизняному агропромисловому комплексі.

Сільський туризм можна вважати підприємництвом, оскільки власники садіб створюють додаткові робочі місця, цим самим зменшуючи безробіття на селі. Надають послуги, пов'язані з проживанням і харчуванням, а також атракції пов'язані зі звичайним побутом сільського жителя за певну плату, що і є прибутком для власників даної садиби [5].

Безперечно, в сучасних умовах господарювання малі підприємства в туристичній сфері мають ряд проблем. В першу чергу це нестабільність доходів і обмежені фінансові можливості: фінансова діяльність будується з урахуванням постійного фактора недостатності ресурсів з огляду на незначний загальний обсяг господарського обороту та неможливість залучення коштів інвесторів, які не є власниками підприємства. Необхідність самофінансування за рахунок власного прибутку в умовах обмеженості зовнішнього фінансування обумовлює стратегію постійного підвищення рентабельності бізнесу.

Ринкова економіка вимагає необхідність переорієнтації малих туристичних підприємств на діяльність у сучасних умовах. Це, насамперед, вивчення ринкової кон'юнктури, систематичне удосконалення організаційно-технічного рівня підприємств, забезпечення високого ступеня соціального розвитку, перебудова організаційних структур управління. Це дасть змогу мінімізувати вплив на діяльність підприємств несприятливих факторів, подолати обмеженість зростання, підвищити рівень надання послуг до міжнародних стандартів якості.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про туризм» №1282/4 від 18.11.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 29.
2. Біркович В.І. Модернізація туристичного та рекреаційного потенціалу регіонів України // Статистика України. – 2006. – № 3. – С. 83–86.
3. Статистичний щорічник України за 2008 р. [Текст] / Державний Комітет статистики України // О.Г. Осауленка. – К.: ТОВ «Видавництво «Консультант». – 2009 р.
4. Долгоруков Ю., Кужман О.О розвитку малого підприємництва [Текст] / Долгоруков Ю., Кужман О. // Экономика Украины. – 2006. – №12. – С.11–18.
5. Біркович В.І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України / В.І. Біркович // – 2008. – №1 (6). – С.138–143.